

Kerk van Poppel: Eerste Atelier

Datum vergadering

14/12/2022

Locatie

St.-Valentinuskerk, Poppel

Verslag opgemaakt door

Jakob & Bert

Bijlage(n) aan het verslag

Posters

Aanwezigen

Jakob Vandevoorde (Endeavour)

Bert Timmermans (Endeavour)

Eva (RE-ST)

Dimitri (RE-ST)

Yentl (RE-ST)

Gert Van Daele (Provincie Antwerpen)

Karen Helsen (Provincie Antwerpen)

Kristof Jacobs (Gemeente Ravels)

RONDE 1: SCANS

Ronde 1 Waardescan: Wat is de beeldkwaliteit van de kerk in de dorpsomgeving?

Er wordt gewezen op de **prominente plaats van het kerkgebouw in de geschiedenis en het collectieve geheugen** van de Poppelaars en het belang om bepaalde gebouwen door te geven aan volgende generaties.

Zeker de **kerktoren** is voor velen onlosmakelijk met hun beeld van het dorp verbonden. Een kerk in een stad kun je niet vergelijken met een kerk in een dorp als Poppel, luidt het. Een stad heeft in de meeste gevallen meerdere kerken, die niet allemaal dezelfde belangrijke rol vervullen. Dat is iets anders dan een dorpsgemeenschap rond een kerk, die zich in sterke mate met een dergelijk gebouw identificeert.

Een aantal deelnemers beaamt dat bij vele Poppelaars een grote gevoeligheid bestaat voor de toekomst van het **kerkhof**. Iemand wijst op een aantal waardevolle zerken tegen de noordmuur van de kerk. Daar wordt door een ander op gerepliceerd dat deze daar niet van oudsher stonden, maar naar daar verplaatst werden. De bijhorende graven werden bovendien geruimd. Daardoor hoeven ze geen obstakel te vormen. Maar het kerkhof draagt ook bij tot het dorpsbeeld.

Het beeld van buitenaf is dus duidelijk tekenend voor een dorpse kwaliteit. De directe omgeving van de kerk kan dan ook beter als ontmoetingsruimte ingezet worden en ingepast worden in het gebruik dan als een parking.

Ronde 1 Waardescan: Welke kwaliteiten in de kerkruimte moeten we zeker behouden?

De meeste deelnemers zijn het er over eens dat het koor met de glasramen de essentie van het gebouw uitmaken, maar ook de dwarsbeuk wordt belangrijk geacht. Het zicht op het koor mag niet aan het oog onttrokken worden door het af te schermen. Ook aan de andere tafel worden de glasramen duidelijk als een prioriteit naar voren geschoven. Ze zijn sfeerbepalend en vertellen een gemeenschappelijk verhaal.

Een belangrijke aanvullende kwaliteit van de kerk is de akoestiek. De Sint-Valentinuskerk heeft de beste akoestiek van de regio en mensen komen van over de grens om hier te zingen en te spelen. Deze kwaliteit zal ook centraal staan bij het afwegen van scenario's.

Ronde 1 Waardescan: Klopt deze lezing van de erfgoedwaarde?

De meeste bewonders volgen inhoudelijk de waarscan van RE-ST.

The collage contains the following elements:

- Studio Open Kerken Poppel De Sint-Valentinuskerk ronde 1 gebruiksscanner**: A title page for the scan.
- Floor Plan**: A detailed architectural drawing of the church's interior layout.
- Map of Poppel**: A street map showing the church's location within the village.
- Zijn er nog noden uit het dorp die we in de kerk kunnen opvangen?**: A page with a list of needs and questions for the church to address.
- HET GEBRUIK VANDAAG**: A page detailing the current uses of the church, such as for religious services, meetings, and events.
- HET TOEKOMSTIG GEBRUIK**: A page discussing potential future uses and scenarios for the church building.
- Wat kunnen we delen? Wat is privaat, gedeeld, verhuurd of openbaar?**: A page exploring the sharing and accessibility of church spaces.

Ronde 1 Gebruiksscanner: Klopt deze inventaris van het huidig en toekomstig gebruik?

De inventaris van het gewenst gebruik lijkt redelijk volledig. De deelnemers voegen vooral een aantal extra kwaliteitseisen toe:

- Polyvalente zaal**
Er moet zeker een ruimte met voldoende volume voorzien worden. De huidige gemeentesaal zit bij bepaalde activiteiten helemaal vol en heeft bij andere, bijvoorbeeld de bingoavond, de playback of het carnaval van de lagere school, onvoldoende capaciteit. Die gingen vroeger wel in de gemeentesaal door en dat zou opnieuw mogelijk moeten kunnen zijn.
- Podium**
Keuken en WC's ver genoeg van het podium zodat deze afzonderlijk gebruikt kunnen worden. Kwaliteitseis om deze voldoende kwalitatief te maken voor danslessen en nadenken over bijhorende coulissen.
- Bar**
Keuken en bar splitsen zodat afzonderlijke activiteiten kunnen doorgaan.
- Keuken**
Groot genoeg te maken voor kooklessen. Keuken en bar splitsen zodat afzonderlijke activiteiten kunnen doorgaan.
- Vergaderlokaal**
Deelnemers vragen twee aparte vergaderlokalen van verschillende grootte. Als er nog meer vraag is, kan dan een deel van de polyvalente ruimte gebruikt worden.
- Repetitieruimte**

7. Sanitaire blok

Belangrijk dat deze proper is. Enkel publiek toegankelijk sanitair is dus geen optie. Idealiter is er een gedeeld sanitair en een extra openbaar toilet (zie infopunt wandelaars).

8. Opbergruimten

9. Kerkhof

Aan beide tafels ziet men nood aan een fysieke scheiding tussen het kerkhof (dat nog dagelijks gebruikt wordt) en de directe kerkomgeving. Men vraagt een fysieke scheiding, zo groen mogelijk vormgegeven, waardoor de serene kerkhofactiviteiten ongestoord kunnen blijven plaatsvinden.

Ronde 1 Gebruiksscan: Zijn er nog noden uit het dorp die we in de kerk kunnen opvangen?

Het belangrijkste uitgangspunt is dat de kerk openbaar blijft en dat de **toegangsdrempel** voor alle Poppelaars, jong en oud, laag genoeg is. Daarvoor is **een gezellige en ongedwongen uitstraling** nodig met een binnen-buiten gradient die uitnodigt.

Vereenigingsactiviteiten: Activiteiten die nu uitwijken naar de "Wilders" zouden in de toekomst misschien centraal in het dorp, in de herbestemde kerk, kunnen plaatsvinden. Nu moeten ouderen die in dorpskern wonen immers een afstand afleggen naar de "Wilders". Wat als de huidige gemeentesaal zijn functies verliest? Komt daar dan een plek om te sporten of breekt men het gebouw af en voorziet men een groenruimte?

Infopunt/verzampunt voor wandelaars: Mogelijks is een infopunt (+publiek toilet?) of toeristische dienst voor wandelaars interessant. Zo kunnen we de koppeling maken met het toeristisch aanbod en de recreatie in de streek.

Gebruik door de school: Zeer belangrijk. Zaal moet zowel voor als na de schooluren gebruikt kunnen worden. Jeugd moet gebruik kunnen maken. Polyvalente hal 'kinderen-proof' maken. Kinderen vrij spelen

Kunstacademie en/of stilteplek: Bekijken of er nog meer invullingen rond cultuur en bezinning mogelijk zijn.

Ronde 1 Gebruiksscan: Wat kunnen we delen, wat is privaat, verhuurd of openbaar?

De meeste invullingen kunnen gedeeld worden. Verenigingen vragen **private afsluitbare kasten** en opperen de mogelijkheid voor een **publiek infopunt en sanitair deel** (als er ook nog een gedeeld sanitair binnenin voorzien kan worden).

Wat doen we met de kunstwerken en de vaste artefacten?

Zijn er nog aanvullingen over de staat van onze kerk?

Studio Open Kerken
Poppel
De Sint-Matthiaskerk
ronde 1
technische scan

Ronde 1 Technische scan: Zijn er nog aanvullingen over de staat van onze kerk?

De staat van de **verwarming** zal een belangrijk aandachtspunt vormen.

Ronde 1 Technische scan: Wat doen we met de kunstwerken en de vaste artefacten?

Aan beide tafels wordt het belang geduid om een bestemming te vinden voor de losse elementen/kunstwerken. De **kruisweg, biechtstoel, de preekstoel en het kunstwerk van S. Anna OPN** zijn zeer waardevol en zijn prioriteit om een nieuwe plek voor te zoeken.

Het **orgel** is een verplaatsbaar element. Misschien een goed idee om hier bestemming voor te vinden, want vandaag is er geen organist meer in Poppel.

Het **koorgestoelte** hangt sterk vast met de plek en het gebouw en kan misschien blijven staan.

Een andere optie is het **concentreren van een selectie van relictten en artefacten**, zoals het beeld van Sint-Anna-Ten-Drieën, onder te brengen in het koor.

Misschien kan een gedeelte van de oppervlakte van de verdiepingen ingevuld worden door een **expositieruimte** (zie gebruiksvraag), waarin ook bepaalde kerkelijke schatten en artefacten opgesteld worden.

RONDE 2: SCENARIO'S

Studio Open Kerken
Poppel
De Sint-Valentijnkerk
ronde 2
scenariobespreking

+

-

?

'minimale interventie'
Beleef je eenheid? Het is de bedoeling om de huidige ruimtes te behouden. De kerk is een gebouw met een lange geschiedenis. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen.

'gedeeltelijke uitbreiding'
Beleef je eenheid? Het is de bedoeling om de huidige ruimtes te behouden. De kerk is een gebouw met een lange geschiedenis. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen.

'inbreiding box-in-box'
Beleef je eenheid? Het is de bedoeling om de huidige ruimtes te behouden. De kerk is een gebouw met een lange geschiedenis. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen.

'inbreiding zone doksaal'
Beleef je eenheid? Het is de bedoeling om de huidige ruimtes te behouden. De kerk is een gebouw met een lange geschiedenis. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen.

'inbreiding transept'
Beleef je eenheid? Het is de bedoeling om de huidige ruimtes te behouden. De kerk is een gebouw met een lange geschiedenis. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen. Het is belangrijk om de karakteristieke elementen te behouden. Dit kan betekenen dat we de huidige ruimtes behouden en alleen kleine aanpassingen doen.

Endeavour
R-ST

Provincie Antwerpen
Ravels

Ronde 2: Minimale interventie:

- +Aantrekkelijk aan scenario 1 dat de ruimtelijke ervaring in belangrijke mate behouden wordt.
- De keukenruimte is in dit scenario eerder beperkt, terwijl een grote keuken toch wel een must is voor sommige organisaties en events. Ook de ruimtes voor berging en de sanitaire voorzieningen zijn te beperkt. De infrastructuur van de huidige gemeentesaal huisvest momenteel 5 damestoiletten en 3 urinoirs. Daar moeten toch eigenlijk een invalidentoilet en een verschoonkamer aan toegevoegd worden.
- Verschillende deelnemers zien dit scenario niet zitten, omdat men vreest dat het met wanden of gordijnen moeilijk zal zijn om verschillende activiteiten te combineren op hetzelfde moment. Het gebruik is hier dus ook een knelpunt.

Ronde 2: Gedeeltelijke uitbreiding:

- +Aantrekkelijk aan scenario 2 dat de ruimtelijke ervaring in belangrijke mate behouden wordt. Ook de aanwezigheid van een grote polyvalente ruimte op het gelijkvloers en een grotere keuken zijn belangrijke pluspunten. Is dit niet te combineren met het werken met boxes?
- De ruimtes voor berging en de sanitaire voorzieningen zijn te beperkt.
- Verschillende deelnemers zien een uitbreiding als een verlies van de specifieke beeldkwaliteit van het gebouw langs de buitenzijde. Men vindt dit een onnodige aanpassing aangezien andere scenario's werken zonder deze toevoeging.

Ronde 2: Inbreiding box-in-box:

- +Aantrekkelijk aan scenario 3 is dat de ruimtelijke ervaring van de connectie schip-koor in belangrijke mate behouden wordt. Het werken met boxes is interessant, omdat het de vloeroppervlakte sterk doet toenemen. Op die manier kan ook een variëteit aan kleinere en grotere ruimtes worden gecreëerd.
- + Positief is dat men hier door de compartimentering makkelijker kan verwarmen.

+ Door het middenschip te bewaren behouden we meer akoestische kwaliteiten. Deelnemers zijn het erover eens dat we bij de herbestemming zoveel mogelijk moeite moeten doen om de unieke akoestiek van de kerk zo optimaal mogelijk te houden. Ook kunnen we het orgel op deze manier volledig in ere houden.

-De vloeroppervlakte van de polyvalente ruimte op het gelijkvloers dreigt op die manier ingekrompen te worden. Er moet zeker een ruimte met voldoende volume voorzien worden. De huidige gemeentesaal zit bij bepaalde activiteiten helemaal vol en heeft bij andere, bijvoorbeeld de bingoavond, de playback of het carnaval van de lagere school, onvoldoende capaciteit. Die gingen vroeger wel in de gemeentesaal door en dat zou opnieuw mogelijk moeten kunnen zijn.

-Verkleinen boxen dan niet te zeer het volume van de grote zaal? Kan dit misschien opgelost worden door te werken met verdiepingen en de oppervlakte op het gelijkvloers zoveel mogelijk te vrijwaren? Misschien moet gekeken worden of bij gebrek aan opbergvolume gebouwen in de nabijheid van de kerk als opslagruimte dienst kunnen doen.

- Het plaatsen van halfhoge glazen wanden/boxen zou de monumentaliteit van de ruimte mogelijks te veel breken.

Ronde 2: Inbreiding zone doksaal

+ Aantrekkelijk aan scenario 4 is dat veel open ruimte wordt behouden. Deelnemers zijn enthousiast over de open rechthoekige evenementenzaal die in dit scenario ontstaat. Hier bovenop wenst men de mogelijkheid van verder compartimentering. Eigenlijk zou men dus de voordelen van het 'minimale interventiescenario' moeten integreren in dit scenario.

+ Openingen in de zuiderzijbeuk zijn zeker aanvaardbaar. Aan de andere tafel doet men nog geen uitspraken over een extra opening.

+ Een aparte ingang los van de polyvalente zaal is een zeer grote troef naar flexibel gebruik.

+ Door te werken met glas kan meer daglicht binnengebracht worden en versterkt men de connectie met de buitenruimte en de dorpskern. Dit scenario laat zich ook combineren met een klein terras aan de zuidzijde van de kerk.

+ Positief is dat men hier door de compartimentering makkelijker kan verwarmen.

Interessant aan dit scenario is dat de glasramen twee verschillende types van ruimte zouden creëren. In de eerste plaats blijven ze gebroken licht geven aan de polyvalente hal, maar dit zou ook voor zeer interessante vergaderlokalen kunnen zorgen op het eerste verdiep (dit i.t.t. scenario box-in-box waar men in de lengte werkt).

? Deelnemers vragen zich af wat de gevolgen gaan zijn van een 'kortere' middenbeuk voor de akoestiek.

Ronde 2: inbreiding transept

+Het inbrengen van een volume met meerdere verdiepingen dat inzet op het werken in de hoogte.

+ Een voordeel van dit scenario is een duidelijk afgescheiden ruimte die voor religie/bezitting/spiritualiteit gebruikt zou kunnen worden. Maar aangezien dit niet echt in de gebruiksvraag zit, hoeft dit niet per se.

-Het verbreken van de sterke connectie tussen schip en koor door het inbrengen van een volume in het transept kan op weinig bijval rekenen.

- Het zicht op het koor verdwijnt en daarmee ook de 'grootseheid' van de ruimte

RONDE 3: CONCLUSIES

- De voorkeur gaat uit naar een combinatie van scenario 2 en 4. Grote pluspunten van deze scenario's zijn: het behoud van de connectie schip-transept-koor en de daarmee verbonden beleving van de (monumentale) kerkruimte (o.a. vrij zicht op het koor en de glasramen); de grote vloeroppervlakte van de polyvalente zaal; het werken in de hoogte door inbreiding met verdiepingen die voorzien in een variëteit aan kleinere ruimtes.
- Brede toegankelijkheid voor de Poppelaars, jong en oud.
- Het behouden en bewaren van artefacten in de kerkruimte: concentreren en opstellen van kunstwerken in een exporuimte.
- Voor vele Poppelaars is de toekomst van het kerkhof een gevoelige aangelegenheid. Openingen in de zuiderzijbeuk, waardoor licht wordt binnengebracht en de connectie met het dorp wordt versterkt, genieten daarentegen de nodige bijval.
- Praktisch gezien moet niet alleen gewaakt worden over voldoende bergingsruimte maar ook voldoende sanitaire accommodatie.